

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYI MEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Közegek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és köregyezők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH FAL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árakban szerinti. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postakártyapénztári cseque-számla 10,489. szám.

A fiumei magyarság feladata.

Dr. Nagy György, országgyűlési képviselő beszéde a „Fiumei Magyar Körben”.

A „Fiumei Magyar Kör”-nek hivatása messze magasan áll a más köröké felett. Itt ebben a városban, a magyar korona gyöngyében, e kör a magyarságnak ügyét amagyságnak hatalmas eszméjét szolgálja. Mi magyarok nem akarjuk bántani az itteni horvátoknak és olaszoknak nyelvét, kulturáját, de viszont éber gondnal lelkes szeretettel örködjünk, hogy az egységes politikai magyar nemzeten semmiféle nemzetiségi törekvések csorbát ne üssenek. Békés szeretettel törjük az idegen nyelvnek, az idegen kulturának ápolását, de mindenkivel megköveteljük, hogy az egységes magyar állameszmének hive legyen, hogy a politikailag osztatlan magyar nemzet szebb jövőjén munkálkodjék. A kik ezt nem akarják megérteni, akik visszaélnék a mi történelmü hírü türelmünkkel, akik nemzetiségi törekvéseket szegeznek a nemzeti aspiráció ellen, akik államot akarnak teremteni az államban, darabokra akarják törölni Szent Istvánnak koronáját, azokat kimélet nélkül, könyörtelenül, az ezeréves alkotmányunk erejével tanítjuk meg a magyar nemzet jogainak tiszteletben tartására. Ezt meg kell érteniök, meg kell hallaniök a fiumei horvátoknak és olaszoknak is. Sem az irredentista mozgalomnak, sem a nagy horvát propagandának hivatát nem törjük, hogy igazassanak a magyar állameszme ellen, nem törjük, hogy bontó törekvéseiket érvényesíteni megkíséreljék. Mintédes hazánk keleti kapujának, a Székelyföldnek egyik öre nagy megtiszteltetésnek tartom, hogy a magyar tengerpartnak örei testvéri szeretettel körükbe fogadnak, módot, alkalmat adnak nekem, hogy mint körük tagja harcolhassak, küzdhessek a magyarság jogos érdekeiért. Fiumének mind-egy nőt jelentősége nemzeti fejlődésünk történetében s ezzel együtt nehezebb, de dicsősége sebb is lesz a fiumei magyarok hivatása Fiume Magyarországnak a nagyvilágba nyíló kapuja és nemzeti fontosságu kérdés az, hogy e kapunak őrzőiben mekkora az erő, a hit, a lelkesedés, áldozatkészség. E kapunak fontosságát elvitatni nem lehet. Mig egyfelől nemzeti feladat széles-

teni a kaput, nagyobb utat nyitni a kereskedelmi forgalomnak, másfelől éppen olyan fontos, hogy a kapu örei hivatásuk tudatában legyenek s kötelességüket fokozottabb lelkiismeretességgel teljesítsék. Minden fiumei magyar egy erős, bátor, önzetlen, kitartó katonája kell hogy legyen a nagy Magyarország eszméjének. Ha mindenütt édes hazánkban, ugykülönösen itt Fiumében éreznie kell a hivatalnoknak, a kereskedőnek, az iparosnak, hogy ő nemcsak ember, hanem polgára is a magyar államnak. A hivatalnok a tollával, a kereskedő mérlegével, az iparos munka szerszámaival, gyalujával, vésőjével, kalapácsával nemcsak a mindennapi kenyerét kell hogy megszerezze, hanem a toll, a mérleg, a kalapács egyszersmind fegyverévé kell hogy legyen annak a harcnak, melynek célja a szabad, független Magyarország kivívása.

Fiume város sasos címerének felírása „Indeficienter”, jelentse azt is, hogy mi magyarok itt kifogyhatatlan hazaszeretettel szolgáljuk nemzetünknek ügyét. — Számban tulnyomó horvátal és olaszszal szemben a lelki erő hatalmára, diadalmas faji öntudatra, a nagy cél által megedzett akaratra, testvéri összetartásra van szükségünk, ha győzedelmesen akarjuk megvívni a harcot. Ne azt keressük egymásban, ami elválaszt, hanem tegyük szilárdabbakká az összekötő kapcsolatokat. A hivatalnok értse meg a kereskedőt, a kereskedő lássa testvérét az iparosban, hogy a tollnak, a mérlegnek és kalapácsnak együttes, egyetértő munkája a nemzet javára alkothasson, teremthessen. Ne legyen külömbiség gazdag és szegény között. A gyárak hatalmas ura szeretettel karolja fel szegény munkása ügyét. A munkás ne nézzen irigységgel kenyéradója vagyoni bőségére. Mindenki erejének teljességével, osztatlan odaadással, önteláldozó önzetlenséggel álljon a közös nagy célnak, Magyarországnak függetlenségének szolgálatába. Abban versenyezzünk, hogy e cél érdekében ki fárad önzetlenebbül, ki dolgozik több munkaszeretettel.

Legyen e kör a szeretetnek, az egyetértésnek köre. Én az önök hívó szavára mindig el fogok jönni, hogy csekély erőmmel, de tüzes lelkesedéssel együtt küzdjek önökkel, nehéz időkben együtt védjem a magyarságnak

megtámadott várát, napfényes napokban együtt dolgozzak a hődtás munkáján. Tiszta tudatában vagyok annak, hogy a fiumei magyar Kör diszelnökségének elvállalása kötelességeket ró reám.

E kötelességek teljesítése elől nem térek ki, sőt büszkén vállalom azokat. Vállalom azt a kötelességet, hogy a fiumei magyarságnak jogos, nemes, hazafias törekvéseit diadalra segítsem. Azzal a hatalommal is, melyet az én jó székely testvéreim bizalma és szeretete ruházott reám, a törvényhozói hatalommal is lelkes készséggel állok a fiumei magyarság oltalmára, mert tudom ez ügynek fontosságát, ismerem azt a nagy fenséges nemzeti missziót, mely a tengerparti kapu megvédésével az itteni magyarságra hárul.

Hiszen, ha más hivatása nem volna a fiumei magyaroknak csak az, hogy a kivándorlókat a buszunak nehéz percében vigasztalják, bátorítsák, a szeretetnek hangján mondjának utolsó „Isten hozzád”-ot és hogy a visszavándorlókat testvéri szeretettel fogadják „Isten hozott”-al üdvözlőjek, a hazába visszatérés első napjaiban éreztessék az otthonnak, a szülőföldnek melegét már magába véve ez is szép, nemes, minden fáradságra érdemes hivatása volna. De van ennél egy fenségesebb, egy szélesebbkörű hivatás is. Örálói lenni annak a kapunak, a melynek becsukása hazánkra sötétséget, gyászt jelentene. Örálói lenni a tengerparti kapunak s e kapunál védeni a magyarságnak ügyét, harcolni az egységes magyar állameszmének diadaláért s katonája lenni a nagy, szabad, független Magyarország ideájának. Ehhez a kettős hivatáshoz hívtak el engem munkatársul s én a jó Isten által adott talantom teljességével kifogom venni részemet a nekem szánt munkából.

Orvosszövetség a munkásbiztosító pénztár ellen.

Furesa világba jutottunk. Sztrájkol az emberiség hol jó kedvűből, hol muszájból, hol pedig azért, mert ez ma már így divat.

Az országos orvosszövetség sem maradt el a kömivesek, cipészek, asztalosok, szabók s több más szakhoz tartozó segédek sokszor alantas felfogásu bérmozgalmától.

Összes orvostagjaitól reverzalist

vett, hogy bizonyos díjazáson alul nem fognak munkásbiztosító pénztári orvosi állást vállalni. Ez a díjazás pedig akár volt, van, vagy lesz beteg, minden pénztári tagtól évi 6 korona, nős vagy családos tag után 9 korona.

Ezt az országos pénztár és annak fiókjai természetesen tulmagasnak találták, mert a munkásbiztosító intézmény teljes tönkretétele nélkül, ilyen díjazást nem is adhatnak. Másrészt pedig a követelés jogosulatlan mivel ha valaki nem beteg, annak bizony sem orvos, sem patika nem kell.

S ha az orvosok illyenszerű követelése teljesítették, akkor a gyógyszerészek is hasonlóképp követelhetnének, hogy minden egyes tag után — akár van recepte, akár nincs — fizessen a pénztár...

Mert kérjük szeretettel, a munkásbiztosító pénztárt, mely épen az orvos és más urak nyugalma, vagyoni épségét s több ehhez hasonló csekélységet van hivatva az államrontó és bontó eszméktől, állapotoktól megóvni, — nem lehet az egyesek orvosi szolgáltatásait összehasonlítani. A mint bármely tisztviselő hivatalos munkatelteljesítése sem hasonlítható össze az egyes emberek részére hivatalon kívül végzett privát munkával.

A tisztviselőt nem az elvégzett akta mennyisége szerint fizetik; különösen a pénzügyi és adóhivatali tisztviselőt, — s főképp a kör- és járási orvosokat, akiknek összehasonlíthatatlanul több dolguk van, mint a munkásbiztosító pénztárak orvosainak. És mégis be van töltve minden állás, mert megélhetést biztosít; pedig a legtöbb körorvos nem 1600 K, „jutalmazás”-t hanem csupán évi 600 K, fizetést kap és mégis két hetenkint köteles 10—15 községet pontosan, télen nyáron bekocsikázni.

A jogos és méltányos kívánságnak minden fiókpénztár szabad folyást enged; az ilyent az Országos Munkásbiztosító Pénztár is elismeri s nem kifogásolja. De az olyan követeléseket melyek teljesítése magát a még különben bizonytalan kimenetelű jövő előtt álló intézményt, lehetetlenné tenné, nem respektálhatja.

Sőt meg vagyunk győződve, hogy maga a józanul gondolkozó orvosi kar sem akarhatja komolyan, hogy egy jótékony állami intézmény éppen az ő tulkövetelésük miatt jusson tönkre.

Az elfoglalt merev álláspont, melyre az orvosszövetség helyezkedett, legkevésbé sem rokonszenves s maga a közönség is furesának találja, hogy az ország egyik legmiveltebb társadalmi osztályához tartozó

orvosok folyamodtak a sztrájk eszközéhez, amelyet más oldalról eddig helytelenítettek, s a mely — őszintén szólva — egy cseppet sem méltó magasztos hivatásukhoz.

Az orvosok kiszípolozásáról szó sem lehet. Eddig is szabad egyezkedés tárgyát képezte az orvos és betegpénztár közötti viszony. Senki sem kényszerítette, mert nem is kényszeríthette volna, hogy pénztári orvosi tisztet vállaljanak. És mégis önként vállalta minden orvos, mert ha nem csordult, ebből is cseppent valami. Sőt az utóbbi időben már megélhetést biztosító állássá nőtte ki magát. Az évi 6, illetve 9 korona díjazás tagonként azok előtt, kik csak a 6 és 9 koronákat nézik — látszólag kevés.

Ezek a 6 és 9 koronák pedig évenként — 800 nőtlen és 200 nő tagot véve is — 6600 korona orvosi díjazást jelentenek.

Azonban ezzel szemben tekintetbe kell venni, hogy a tényleg szűkös anyagi viszonyok között élő tagok — munkaképtelenség esetén — családotól együtt kizárólag a Munkásbiztosító pénztárra vannak utalva, attól kapják megélhetésüket, orvost, gyógyszeres és az 50 fillértől 3 K 50 fillérig menő napi táppénzt. Mert hát a pénztár humanitása éppen abban domborul ki, hogy a szegény munkásemberen és elhagyatott családján akkor is segítsen, mikor a kenyérkereső családfő keresetképtelen s a legnagyobb nyomor előtt áll. — Ettől a nyomortól menti meg a társadalomnak azt az osztályát, melyel eddig a kormányok és a felsőbb körök oly keveset törődtek.

Ezt az emberbaráti célt csak úgy érhetjük el, ha annak fontosságát mindenki szeretettel kezeli és tulajdonképpeni követeléssel kivételét lehetetlenné nem teszi.

Megvagyunk győződve, hogy minden egyes fiókpenztár hajlandó lenne összes tagsági díj bevételeit az orvosszövetségnek teljesen átengedni, ha ezzel szemben az orvosszövetség biztosítékot nyújt, hogy a munkásbiztosító pénztár tagjainak törvényben meghatározott igényeit teljesíti, s az összes kiadásokat abból fedezi. Vegyük át a pénztár kezelését s legyen övék a nagy jövedelem. Majd akkor az évi mérleg megmutatja, hogy orvosi díjazásra mennyi jut.

A mi orvosaink is csatlakoztak az országos orvosszövetség mozgalmához és bár a helybeli munkásbiztosító pénztár, vagyoni helyzetéhez aránylag a legmértányosabb ajánlatot tette, röviden kijelentették, hogy azt el nem fogadják és május hó elsején működésüket beszüntetik.

Mi sem természetesebb, minthogy az igazgatóságnak gondoskodni kellett a tagok mikénti ellátásáról május 1-én tulra is, és ezen törvényes alapot meg is találta az 1907. évi XIX. törvény cikk 55. §-ában, mely így hangzik: „Ha a biztosított tagok ingyen orvosi gyógykezelésben és gyógyszerekben nem részesíthetők, az azok részére járó táppénz kétszeres összegre emelendő fel.” Miután tehát az orvosok makacszkodása folytán a betegsegélyző pénztár további intézkedésig orvos nélkül marad, az igazgatóságnak kifogásolt határozata a törvény alapján nemcsak indokolt, de szükséges is volt.

Egyébiránt a helybeli munkásbiztosító pénztár méltányos eljárása nem szorul mentségre, mert az országban mindenhol baj van az orvosszövetséggel, a mit leginkább bizonyít gróf Andrássy Gyula belügyminiszternek a múlt héten ez ügyben kiadott rendelete, mely hivatva van az egész ügyet érdemileg megvilágítani s ekképen hangzik.

Budapest székesfőváros közönségének! Hivatalos jelentésekből arról értesülök, hogy az országos orvosszövetség által a munkásbiztosítási pénztáraknál inükdő orvosok magasabb díjazása és az ugynevezett szabad orvos választási rendszernek a pénztárakra nézve leendő kimondása tekintetében megindított mozgalom érdekében úgy az orvosszövetség, mint annak fiók szövetségei részéről kifejtett nyílt agitáció az ellenkező állásponton levőkkel szemben kilátásba helyezett társadalmi bojkott következtében hova tovább egyre szélesebb mérvet ölt s már oda fejlődött, hogy a pénztárak és orvosok között létrejött s érvényben levő szerződéses megállapodásokat sem respektálván, magukat a munkásbiztosításnak törvényileg megállapított intézményeit támadja meg.

Tekintettel arra, hogy semmiféle magánegyletnek s így az orvosszövetségnek tagjai felett való hatalma sem terjedhet ki odaig, hogy tagjainak egyéni jogait, szabad elhatározását és szerződési szabadságát korlátozza és büntető s fegyelmi jogkörrel sem rendelkezik tagjai felett — figyelmeztetem az orvosszövetséget, hogy az általa megindított mozgalom tekintetében az alapszabályai alapján meghatározott hatáskörét szigorúan tartsa be, óvakodjék oly határozatok hozatalától s ezen határozatoknak tagjaira való rákényszerítésétől, melyek a tagokat szabad elhatározásukban gátolják, egyéni jogait sértik, mert ellenkező esetben kénytelen lennék az orvosszövetség működésének felfüggesztését, — sőt esetleg annak feloszlását elrendelni.

Utasítom a szövetséget, hogy fentieknek megfelelően fiók szövetségeit is sürgősen utasítsa.

Felhívom polgármester urat, hogy fenti rendeletemet az országos orvosszövetséggel haladéktalanul közölje s annak foganatosítását ellenőrizze.

Budapest, 1908. évi április 19 én
Andrássy, s. k.

Ezekután azt hisszük, a közönség megalkothatja magának a higgadt és tárgyilagos véleményt erről az ügyről, melyet más oldalon — persze egyéni érdekből — más színben, egészen elferdítve igyekeztek feltüntetni.

A székely kivándorlók.

Irta: KISS SÁNDOR.

(Utolsó közlemény.)

A benső ujrasszületés két módját: a tanulást és socialis reformot, akarom végül pár szóban megvilágítani, illetve elmondani, mit jelent e két szó az én felfogásom szerint.

Ami a tanulást illeti, mindenekelőtt tanulékonyak kell lennie az embernek. Egy veszedelmes nézet van: elterjedve a székelyek közt: melyszerint a székely ember a kézimunkás emberek között Magyarországon a legintelligensebb. Én Magyarországnak csak kis részét ismerem. Meggyőződésem szerint a nyugatmagyarországi földmives, ideértve a napszámost is, a székelyt határozottan fölülmulja intelligenciában. Az alföldi béres, aki Amerikába jön, összehasonlíthatatlanul jobban meg-

állja a helyét mint a székely. Hamarabb tanul nyelvet és könnyebb, de jobban fizetett munkát végez. Nagyon veszedelmes dolog tehát olyan elméletben hinni, amelyik szintén csak addig igaz, míg a falu határán túl megyünk. Az Amerikában élő magyar megkülönbözteti — mint két különböző fajtát — a magyarországit és erdélyit. Az utóbbi nála alsóbbrendűnek van elismervé. A székely és székely között is van különbség. Csak egy példát említek. A székelyzsombori ember határozottan sokkal intelligensebb a körülötte levő községekben élő székelyeknél, erre több eset megfigyelése irányította meggyőződésemet.

Elismerem, de nemcsak elismerem, hanem hiszem is hogy a székely ember legalább is olyan tehetségekkel van felruházva, mint bármely más magyar hanem a műveltségben nem üti meg azt a színvonalat, mint a többi. Nagyon örvendenék, ha ez állításomban tévedtem volna. Én itt természetesen nem értem az oláhokat meg a tótokat. Látnunk olyan községeket, ahonnan egyetlen kivándorló sincsen, ezek rendesen a legzajtalanabbak s alig jut eszébe bárkinek, olyan községekben, ahonnan 20—25 százalék kivándorolt, hogy megfigyelje és tanulmány tárgyává tegye az előző község közéletét. Ez esetben a tanulás és socialis reform együtt járhatnának, ha az illetők tanulmányoznák az idegen község közéletét s ugyanakkor hasznos intézményeket vennének át attól, szóval reformokat csinálnának az intézményekben. Mindenekelőtt azonban az emberben való bizalomnak kell fejlődnie. Az apáknak kell először elismerni, hogy a legjobb, amit gyermekeiknek adhatnak, a jó nevelés, a taníttatás. Ne pusztán azért tanuljon, hogy aztán állást kapjon, hanem azért, hogy tudjon. Azért, hogy öntudatosan választhassa hivatalnokait, intézze közügyeit s ne menjen vakon vezetők után, hanem öntudatosan s ne utánuk, hanem velük. A tudatlanság mindig bizalmatlansággal jár. A tudatlan ember nem bízik senkiben és semmiben, mert nem érti, nem képes a dolog végére tekinteni. A helyett tehát, hogy azt mondja a gyermekének „Tedd be már azt a könyvet, menj, adj enni a marháknak, én sem tanultam s mégis megéltam”, jó lesz ha minden székely apának az lesz az első gondolja, hogy gyermekéből különb, okosabb embert neveljen, mint ő maga volt.

Igy fejlődhetik csak egészségesen az ipar, kereskedelem és irodalom melyeknek felvirágzása a nép erkölcsi és értelmi színvonalától függ. Az új nemzedék aztán reformálni fogja a régi elavult intézményeket s képes lesz azokat ujjakkal és megfelelőbbekkel helyettesíteni. Az ipar, kereskedelem és tudomány megbecsülése és értéke mind növekedni fog és újabb meg újabb keresetforrásokat nyit meg majd a népnek. Feléled az együttműködés vágya, mint az emberi művelődés kezdetének első jele. Az együttműködés megszünteti a nemzetiségek közötti elszigeteltséget és ellenséges érzületet.

Igy aztán megindul az egységes nemzet növekedése, mely önmagában fejlődik, nem külső, idegen kezek igazgatásával, hanem öntudatos, egyeztetett kormányzással. A felelősségérzet, megbízhatóság, az ember megbecsülése növekedik. Évezredekkel

előtt élt s a történelem lapjairól már letűnt, ugyisintén ma élő népek életét megvizsgálva, a sociologusok nem találtak még olyan tényezőt, mely a nép életét jobban átalakítaná mint a nevelés. Más külső okok mellett a sociologusok szerint a szegénységnek két fő oka: a tudatlanság és restségben rejlik. A tanult ember előtt nyílván áll a világ, ha Amerikába is kell mennie, ott sem kénytelen a legkellemetlenebb és olcsóbb munkát végezni, ott sem fogja az amerikai gyáros az ökört helyett használni.

Ha végignézzük a földteke e felgömbjén, látjuk, hogy a természetes jövedelmi források, mint például a föld termékenysége fontos szerepet játszanak a nemzetek életében, de a döntő és főszerepet a többi nemzetek életében mégis csak a műveltség, és a civilizáció játsza.

A műveltség és socialis reform egymást követik. Az az ember, aki napról-napra tanul, napról-napra reformálja önmagát s az intézményeket, amelyekben él....

Ezeket a gondolatokat szülte bennem, az igaz székelyben, a székely kérdéssel való foglalkozás. Korántsem hiszem, hogy ezzel megoldottam a székelykérdést. Azt senki meg nem oldhatja, csak a székely maga akarja. Ne takargassuk szegénységünket és hibáinkat, mert az első lépés, hogy azokat felfedezzük s megismerjük s csak azután foghatunk munkához, hogy azokat megszüntessük és orvosoljuk. Én lelkeimmel érzem, hogy én is ehhez a testhez tartozom s éppen azért a rokonérzés vezetett, hogy néhány dolgot innen a távolból megfigyeljek. Lehet, hogy én a távolból nem látom olyan jól a dolgokat mint akik otthon élnek.

Ha azonban soraim a tárgy iránt a legesekélyebb érdeklődést is képesek felébreszteni, az én munkám bőségesen meg lesz jutalmazva.

KÜLÖNFÉLÉK.

HATTYÚDAL.

— FIÁMNAK. —

Magános éjjelen
Ha felsir a lelkem,
Végigszalad szóddal
Ott természetemmel;
Lázás homlokomon
Végig simul kezem,
S érted hulló könnyem
Mind letörülgeted.

Csókajaidba fojtod
Feltörő sóhajom,
Zokogástól hangod
Alig-alig hallom;
Nem a multért sírok
Nem is a jelenért;
Bizonytalan ködben
Derengő jövődért.

Ki fog majd tanítani
Ha szemem lehunytam,
Ha odalent porlok
Majd a sötét sirban?
Ki tud úgy szeretni
Mint én szerettelek,
Ki őrzi botlástól
Meg ifjú lelkedet?

Ne sírj fiam, drágám,
Nem maradsz te árván,
Hozzád jár majd lelkem
Minden éj évadán,

*S virraszt álmaidon,
Kísér ébrenlétben
Örökös imával:
Áldjon meg az Isten!*

DERÉKI ANTAL.

Nyilatkozat.

Minden ellenkező híreszteléssel szemben kijelentem, hogy az alispánválasztás megejtése óta máig sem fővárosi, sem helybeli, sem más vidéki lapba cikket sem nem írtam, sem nem íratlam és nem is sugalmaztam, semminemű hírlapi közlemény megjelenéséről előzetes tudomásom nem volt, sőt a választás tényéről sem küldöttem és nem küldtettem még értesítést sem egy lapnak sem.

Székelyudvarhely, 1908. évi április hó 28-án.

Dr Sebesi János.

Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a székelykeresztúri hírlapi cikkeket Székelyudvarhelyen gyártják;

mondják, hogy Fiatfalván husvétkor sok politikai piros tojást festettek;

mondják, hogy hetivásár napján a kökereszt-téren nincsen kocsi-töltés;

mondják, hogy a Malomárok tisztítását már a hét elején megkezdtek;

mondják, hogy minden jogos igény kielégítésére, vármegyénkben még egy alispáni és két főispáni állást szerveznek;

mondják, hogy a közszükségletnek eleget téve, sétaterünkön még 10 új tennisz-pályát létesítenek;

mondják, hogy a munkásbiztosító pénztár orvosai nem sztrájkolnak, csak teljesíthetetlen fizetésemeléseket követelnek;

mondják, hogy a sétatéri békák a közönség szórakoztatására esténként nagy sétatangversenyeket rendeznek.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Személyi hírek.** Kuncz Elek tanterületi főigazgató Kolozsvárról 3 napi tartózkodásra városunkba érkezett és itt a református kollegiumot tisztelte meg látogatásával, hol az iskola tapasztalt szellemi és erkölcsi állapota fölött teljes elismerését fejezte ki, egyben pedig az iskola és tanterem bővítését, illetve újraépítését jelentette ki sürgősnek.

Antal Jakab kerületi kir. iparfelügyelő Segesvárról e hó 27-én városunkban időzött, hogy ezidőszent az Orbán, Nagy és Tamás céget, a két nyomdát és ha az időből telik még a szeszgyárat is megvizsgálja.

A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűlésének e hó 26-án Budapesten tartott küldött gyűlésén, az egyet székelyudvarhelyi 138-ik fiókját Solymossy Endre collegiumi tanár, mint az egyet védnöke képviselte.

— **Bemutakozás.** Dr Sebesi János a vármegye ujonnan választott alispánja a múlt hét végén a fővárosban tiszteltetett bemutatkozás céljából

Wekerle Sándor miniszterelnöknek, gróf Andrássy Gyula belügyminiszternek, Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszternek, mint a függetlenségi 48-as párt elnökének és a kormány többi tagjainak is és mindenütt kegyes fogadtatásra talált. Ezenkívül bemutakozott a függetlenségi 48-as pártkörben is, a hol szintén szívélyes fogadtatásban részesítették.

— **Pálmai Ilka, gróf Kinszkyné Székelyudvarhelyen.** Mint bennünket teljesen megbízható forrásból értesítenek Kinszky grófné Pálmai Ilka május hó 10. és 16-ika között művészi körutra indul az erdélyi nagyobb városokban és ez alkalommal városunkat is megtiszteli látogatásával egy művészt keretében. Azt hisszük az aranyos művésznő neve sokkal ismeretesebb közönségünk előtt, semhogy részünkről bővebb dicsőre szorulna, mert közismert dolog, hogy nemcsak hazánkban, de annak határain jóval túl is milyen szédítő sikereket aratott istenadta nagy soubrette-tehetségével, előadásának varázssával, páratlan chicjével és egészséges humorával. Kiséretében Tollagi Adolf a fővárosi közönség kedvenc komikusa, a Népszínház és Magyar színház volt elismert művésze és Fodor Bertalan zongora és hegedűművész is megteszi vele a körutat és mi igazán szerencsénknek tarthatjuk, ha ez a kiváló művésztriász városunkat sem hagyja ki és hozzánk is ellátogat, a hol olyan kevés részünk jutott a művészi élvezetekből.

— **Járvány.** A városunkban ujabban fellépett vörheny és kanyarójárvány miatt e hó 27-től május hó 11-ig az összes elemi iskolákban fel kellett függeszteni a tanításokat.

— **Zenekedvelők és zenészek figyelmébe!** Hegedűk, hegedűvonók, hurok, gyanták, vonósörök és más felszerelések — legjobb minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsipok, harmonikák, klarinétyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: Betegh Pálnál Székelyudvarhelyt.

— **Az Udvarhelymegyei Tanító-Egylet** homoródi járásköre Égében folyó év május hó 2-án a községi iskolában gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása, hitelesítése. 3. Tanító Orbán Imre a 2 osztályban számot. 4. Bírálat a tanításról. 5. Felolvasás. Tartja: Hegyi Péter. A felnőttek oktatása. 6. Szavai Győrfi Ilonka k. a. 7. Szabad előadás. Tartja Jakab György. 8. Jelentések. 9. Indítványok. 10. Egyéb indítványok írásban adhatók be az elnökséghez az ülés kezdete előtt fél órával.

— **Keltetőgép tanfolyam városunkban.** A Baromfitenyésztők Országos Egyesületének két kiküldöttje május hó 2-án szombaton és 3-án vasárnap (d. e. 10—12 d. u. 2—4) a vármegyeház egyik termében egy-két napos keltetőgép tanfolyamot tart, melyre az érdeklődők ezennel meghívhatnak. Az előadások a mesterséges keltetésnél eddig elért eredményeket, magát a keltetést ismertetik a teljesen ingyenesek. Kíváncsok, hogy a baromfitenyésztéssel foglalkozók minél nagyobb számban vegyenek részt az előadásokon.

— **Dr Nagy György országgyűlési képviselőt a „Fiumei Magyar Kör”** díszelnökévé választotta. Husvét másodnapján nagyszabású ünnepély keretében köszöntö meg ezt a kiüntetést; az ünnep a „Magyar Kör” helyiségeiben folyt le, hol Dr Nagy Györgyöt a kör alelnöke fogadta üdvözlő beszéddel, melyre az ünnepelt képviselő válaszul azt a remek beszédét mondta el, melyet lapunk mai számában közlünk és a jelen voltak zajos tetszéssel fogadtak. Este Gál János nagykereskedőnél a „Fiumei Magyar Kör” alelnökénél bankett volt Nagy György tiszteletére, a melyen megjelentek a fiumei magyarság vezérférfiai, valamint a Fiumében időző Elekes Béla főispán és Hebrony József országgyűlési képviselő. Másnap, azaz kedden Nagy György a „Pannonia” hajón Amerikából visszavándorolt 22 székely embert vendégül látta a De la Ville szállodában.

— **Amatőrök fényképészeti szükségleteiket** előnyös árakban kapják: *Betegh Pál* könyv-, papír-, író- és rajzkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. *Adria* szárazlemezek! Hazai gyártmányok!

— **A kongrua rendezése.** A róm. katolikus püspöki kar esütörtökön konferenciát tartott a hercegprímás budavári palotájában. A tanácskozáson résztvett Majláth püspök is. A konferencián a hercegprímás elnökölt. A konferencia tárgyát képezte a püspöki kar azon határozata, hogy a kongrua kiegészítéséhez 700.000 koronával járulnak és ennek arányos felosztása.

— **A „Buborékok”** című vigjátékot az agyagfalvi emlékoszlop javára vasárnap, e hó 3-án műkedvelőink a „Budapest” szálloda színháztermében meg fogják ismételni. A hazafias célra való tekintetből ajánljuk ez előadást közönségünk meleg pártfogásába.

— **A belügyminiszter a május elseji tüntetések ellen.** Valószínű, hogy nemsokára kipattan az általános választói jog tervezete és megindult miatta az élet-halálharc a két ellentétes tábor között. A szociáldemokrata párt, felesleges mondani is a legszélsőbb ellensége a kormánynak és ezért a leghevesebb agitációt akarja megindítani a kormány reformja ellen. Ki is adták már a jelzőt. Élet-halálharc az általános választói jog mellett. Május elsejét akarják felhasználni az agitáció kezdőpontjául. Május elsején nagyszabású demonstrációkat akarnak rendezni a választói jog mellett, a kormány ellen. Éppen erre való tekintettel, a belügyminiszter napokban bizalmas leiratot intézett a vármegyék főispánjához és a rendőrségekhez, hogy a május elseji tüntetést szigorúan tartozik szemmel tartani és a legkisebb rendzavarás esetén tiltsák be a tüntetést, illetve a május elseji ünnepségeket csak úgy engedélyezzék, ha az ünnepség rendezői garanciát vállalnak és tudnak vállalni a rend fentartásáért.

— **Buza-keresztezés.** A franciák megtenyésztő állomásán nagyszabású keresztezéseket végeznek Rommelin és Scribaux, az institut agrinomie tanárai buzakkal. A főcél, amit kitűztek, az edzettség, télálló képesség,

rozsdamentesség stb. elérése, a mesterséges keresztezés révén. Az 1891-ki évben, midőn a francia buza kifagytak, az elszászi piros buza volt az egyedüli, mely kifogástalanul kiállotta a telet. Ezt keresztezik a bőtermő, de nem fagyálló Bordeauxval; az angol scherriffet a Riétivel. A Riéti nagyon korán érő és bőtermő olasz buza s mivel Róma vidékéről, egy páradus völgyből származik, a rozsdavégképp nem fog rajta. Ugyancsak a Japhet és a Riéti keresztezésével előbbi korbában érőve akarják tenni. A Rousillont ismét a Riétivel keresztezik, hogy a besülési hajlamot mérsékeljék, a megdőlési hajlammal együtt. Úgy látszik, hogy az olasz Riéti buzában található fel a legtöbb jó tulajdonság, amit a buzákban keresünk.

— **Növénygyűjtő csak 80 fillér**
Betegh Pál könyvkereskedésében. Gazdag tartalom, csinos kiállítás

— **Legújabb tyukszemirtási gyógyszer.** Manejlovics Tivadar berlini tyukszem-műtő néhány napra városunkba érkezett és orvosilag kipróbált legújabb gyógyszerét szerint vágás és fájdalom nélkül néhány perc alatt mindenkit megszabadít fájdalmas lábbajától. Bővebb tájékozást a falragaszok nyújtanak.

— **Konfirmációi Emlék.** A *De-meter* Dénes homoródkarácsonfalvi unitárius pap szerkesztésében megjelent gazdag tartalmu *Konfirmációi Emlék* kapható *Betegh Pál* könyvkiadónál Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz.

Kiadja: *Betegh Pál* könyv- és ujság kiadó intézete.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Uj magyar lemezek! Legújabb

Scala felvételek!

Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése
:: Székelyudvarhelyt. ::

Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez 6 K — f.

A „Scala” lemezek a legjobbak.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papir-, író-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Tölgyfaeladási hirdetemény.

A székelyszáldobosi közbirtokosság az erdőfűlei Gyertyános nevű legelőjén gyökfőn és mellmagasságban kibélyegzett 353 'drb 40—120 cm vastag tölgyfat Száldobos község-házán 1908. május 28-án délelőtt 10 órakor tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen, tövön, a legtöbbet ígérőnek kikialtási árán felül eladja.

Kikialtási ár 8850 korona.

Bánatpénz 10 százalék.

Utóajánlatok nem fogadhatók el.

Árverési és szerződési feltételek alólirottal megtekinthetők.

Székelyszáldobos, 1908. április hó 26-án.

SIMON GERGELY,
b. elnök.

Egy jobb polgár- leány felvétetik.

Cim e lap kiadóhivatalában.

Árverési hirdetemény.

1. Az állandó csödválasztmány határozatához képest ezennel közhírré teszem, miszerint a Szél Géza székelykereszturi kereskedő csödtömegéhez tartozó s a csödtőlár 1—517; 622—1122 tételei alatt felvett következő ingóságok:

Teljes bolti berendezés, különböző minőségű mérőeszközök, kávé, cukor, fonalak, rum, likőrfélék, papírneműek, fűszerek, házi butorok stb. 1908. május hó 14-én esetleg a következő napokon megtartandó nyilvános árverésen elfognak adadni.

2. Az árverés Székelykeresztúron a csödtömeg tulajdonát képező háznál fog eszközölni.

3. Az árverés alá kerülő ingóságok csak az esetben fognak egy tömegben eladni, ha az állandó választmány által megállapított 4000 azaz négyezer korona kikialtási ár megigértetik.

4. Amennyiben 4000 koronás ígértet nem tétetnék, az árverés a csödtőlárban megállapított sorrendben tételenként történik, mely esetben kikialtási ár a csödtőlárban feltüntetett becsérték.

5. Az állandó csödválasztmány fentartja magának azt a jogot, hogy az árverésre fentebb megállapított módokat legjobb belátása szerint az árverés napján is megváltoztassa.

6. Az érdeklődők figyelmét felhívom arra is, hogy amennyiben az árverés alá kerülő javakat egy tömegben megvenni óhajtják, 1908. május 10-ig alólirott tömeggondnokhoz zárt írásbeli ajánlatot is adhatnak be, de kötelesek az ajánlattal egyidejűleg a megállapított 4000 korona kikialtási

ár 10 százalékát mint bánatpénzt szintén a tömeggondnok kezéhez készpénzben letenni.

7. A jelzett hatánap után és bánatpénz letétele nélkül adott írásbeli ajánlat vissza fog utasítani.

8. A teendő írásbeli ajánlatok el, vagy el nem fogadása felett az állandó csödválasztmány legjobb belátása szerint határoz és jogában áll valamennyit vissza is utasítani.

9. A kinek ajánlata elfogadatik s arról értesítést nyer, az többé semmi körülmények között vissza nem léphet s reá nézve a tett és elfogadott ajánlat feltétlenül kötelező.

10. Amennyiben az, a kinek ajánlata az állandó választmány által elfogadatik s arról értesítettetik: azt visszavonná, ez esetben letett bánatpénzt elveszti s az a tömeg vagyonához csatoltatik.

11. Az elárverezendő, illetve eladandó javak mennyiség vagy minőség hiányaiért szavatosság a csödtömeget nem terheli.

12. Ha a csödtömeghez tartozó javak nyilvános árverésen fognak eladni, vevő köteles a vételárat a leütés után azonnal készpénzben befizetni s a vételi illetéket (III. fokozat) is hordozni.

13. Amennyiben a vevő a vételárat azonnal le nem fizetné, úgy az általa megvett ingóság ujabban el fog árvereztetni; s ha kisebb összegért adatnék el, a különbözetet megtéríteni tartozik, ellenben a többet értékehez joga nincs s azt magának nem igényelheti.

14. Az árverés alá kerülő javakat érdeklődők alólirott tömeggondnok közbejöttével a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

15. Az ingójavak elárverezése utáni következő napon a tömeghez tartozó bolti helyiség, lakóház, két és fél holdas kert és a gazdasági épületek nyilvános árverésen szintén elfognak adadni.

16. Az ingatlan árverésre vonatkozó feltételek a hivatalos órák alatt dr. Kozma Endre, kir. közjegyzőnél és alólirott tömeggondnoknál betekintheők.

Székelykeresztur, 1908. évi április hó 25-én.

Dr. Fodor Boldizsár,
tömeggondnok.

VAN, de soká nem lesz ilyen olcsó ár!

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 25. sz. alatt WEISZ ÁRMINT UTÓDA butorraktáros összes készletét — átköltözés miatt — eddig nem létezett olcsó áron azonnal eladja.

Legfinomabb kék Erdész-kréta

nedves és száraz fára,
bőrre, vászonra, pa-
pirra stb. való íráshoz
5 kilogrammos ládákban
és tucatanként is a legol-
csóbb árért

Betegh Pál

könyvkereskedésében, pa-
pir és írószerek gyári
raktárában Székelyudvar-
helyt kapható.

Vidéki megrendeléseket
a beérkezés napján el-
intézik.

Hazai kitűnő minőség!

— Könyvkötő tanulónak felvesz egy jóra való fiút azonnal Betegh Pál könyvkötő-intézetébe Székelyudvarhelyt.

1562—908. tkvi. sz.

Hirdetemény.

Rava községre nézve az 1892 évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a tkv-ekbe való bejegyzése és tkvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén és azzal a felsorolással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. 38. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi 38. t. c. 7. §-a és az 1891. évi 16. t. c. 15. §-b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi 29. t. c. 22. §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október 25-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ának eseteiben ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi 38. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtoklás tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október 25-ig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjogarányának az 1889. évi 38. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október hó 25. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Székelykeresztur, 1908. évi április hó 2-án.

CSERESNYÉS SÁNDOR,
kir. járásbíró.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

212—1908 vhtó szám.

Árverési hirdetemény.

Alólirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a homoród-okládi kir. járásbírósnak 1903. évi Sp. 612—2 sz. végzése következtében Dr. Bodor Tivadar ügyvéd által képviselt Költő Sándor sepsiszentgyörgyi lakos javára Bartha Andor bardóci lakos ellen 81 K 74 f s jár. erejéig 1905. április hó 1-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1440 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 6 borjú, 6 tehén, 2 bika nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a h.-okládi kir. járásbírósnak 1907. V. 348—5. sz. végzése folytán 81 K 74 f tőkekövetelés, és eddig összesen 5 K bíróilag már megállapított költségek erejéig Bardocson az alperes lakásán leendő eszközölésére 1908. évi május 13-án délelőtt 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt H.-Oklandon, 1908. április 24. napján.

Pollák Ignácz,
kir. bír. végrehajtó.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

OKMÁNY-, IRÓ- FOGALMI PAPIR

a legjobb minőségben kapható:

BETEGH PÁL

könyv- és papírneműek gyári
— raktárában —

Székelyudvarhelyt
Kossuth Lajos-utca 31. sz.

Mintákat és árjegyzékeket bárhova bérmentve
: : küld. : :

HAZAI GYÁRTMÁNY!